AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2015 / 157 • Aralık

# ERMENİSTAN VE ERMENİLER NEREDE YANLIŞ YAPIYOR  YENİ YIL İÇİN BİR TEMENNİ

**Alev KILIÇ**

Anadolunun yakın tarihi insanlık trajedilerine şahit olmuştur. Birinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrası Osmanlı İmparatorluğunun dağılması, parçalanması ve paylaşılması sürecidir. Bu sürecin hedefi Türk halkını, birçok bölgede nüfusun çoğunluğunu oluşturduğu, nesiller boyu yaşadığı Balkanlardan, hatta batı Anadoludan doğuya, iç kesimlere sürmek olmuştur. Bu değerlendirmeyi kötümser, karamsar, tek yanlı, sübjektif olarak değerlendirmek de maalesef doğru olmayacaktır. Tarih Türk halkına, zamanın müttefik güçlerinin nasıl bir Türkiye görmek istediklerini tevil götürmeyecek, hiçbir tereddüde yer bırakmayacak açıklıkla, bilinçli çalışmalar ve kendi aralarında müzakereler sonunda hazırlanan ve kabul ettirilmek istenen yazılı bir belge olarak görmek ve anlamak fırsatını vermiştir. Bir ulusa kalıcı bir ışık tutacak olan bu belge Birinci Dünya Savaşı sonunda Türkiyeye kabul ettirilmek istenen Sevr Anlaşması idi. Türk halkını infiale sevk eden ve bir ölüm kalım mücadelesine yönlendiren bu dayatma, ulusal kurtuluş savaşı ile bertaraf edilmiş, Türkiye Cumhuriyetinin temelleri Lozan Barış Antlaşması ile atılmıştır.

Mora isyanı ile başlayan, 1877-78 Osmanlı-Rus savaşı, Balkan savaşları ile yoğunlaşan, Birinci Dünya Savaşında beş cephede savaşırken içte Ermeni isyanı ve düşmanla işbirliği ile hızla artan çatışmalar sonucu, 5 milyondan fazla sivil Türk hayatını kaybetmiş, öldürülmüştür. Sadece 1914-1918 döneminde Ermenilerin de dahil olduğu çatışmalarda öldürülen sivil Türk-Müslüman sayısı, arşiv kayıtlarına göre, 500.000in üstündedir. Başta Balkanlar ve Kafkaslar olmak üzere yerinden edilen, sürülen insan sayısı bu sayıları katlamaktadır. Türk insanı, Türk halkı, yakın geçmişte maruz kaldığı bu büyük insanlık suçunu unutmamıştır. Ancak unutmamak bir şey, tarihi eşelemek, intikam hislerini galeyana getirmek, tarihi acıları ve hesaplaşmayı günümüze taşımak farklı şeylerdir.

Türk halkı acılarını içine atmış, Cumhuriyet ile yeni bir sayfa açmış, geleceği inşa edecek yeni bir başlangıç yapmayı benimsemiş, savaşlar sonucu alt yapısı, ekonomik kaynakları tükenmiş, genç ve eğitimli nüfusu telef olmuş ülkesini çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmayı şiar edinmiştir. Neredeyse sıfırdan başlayan bu kalkınma hamlesi büyük özverilerle ivme kazanmış, günümüzde Türkiye dünyanın en büyük ekonomik güçlerinin temsil edildiği G-20 oluşumunun dönem başkanlığını üstlenebilecek bir konuma gelmiştir.

Türkiye esas itibarıyla kendi içine kapandığı, önceliği ulusal birlik ve ekonomik gelişmeye hasrettiği bu dönemde, tarihi ön yargıların hortlamaya başladığını geç fark edebilmiştir. Günümüzde Türkiye Cumhuriyetinin bütünlüğünün ve istikrarının siyasi hesaplara konu

olduğu, bölgesinde güç ve söz sahibi bir konuma gelmesinin engellenmeye çalışıldığı gözlenebilmektedir. Türkiyenin bölgesel coğrafi konumu da yenidünya jeopolitiğinde genişlemekte, değişmektedir. Günümüzde oluşumuna şahit olduğumuz Pasifikten Atlantike bir Avrasya kavramında, Türkiye Batının doğudaki uç noktası, karakolu olmaktan, Avrasyanın merkezine kaymaya, Balkanlar, Kafkaslar, İran ve Orta Asya Cumhuriyetleri ile doğuyu batıya bağlayan bir coğrafyada merkezi konuma gelmektedir.

Türkiye Cumhuriyetinin ve Türk halkının bu imrenilecek gelişme çizgisinde, enerjisini, dikkatini dağıtmaya, bu başarılı yolu üzerinde engeller koymaya matuf girişimler de ortaya çıkmıştır. Bunlardan birisi Ermeni iddialarıdır. Çok uzun bir dönem sessizlikten ve tarihi gerçekleri kabullenme süresinden sonra, bazı Ermeni aşırı, radikal, militan çevreler soykırım iddialarında ve Türkiyeden taleplerde bulunmaya başlamış, önce sadece bir azınlığa ait olan bu iddia ve talepler, bazı ermeni kuruluşların terör eylemleri ile daha geniş kitlelere ve uluslararası alana yansıtılabilmiştir. Terörle mücadelenin çok yönlü incelendiği ve araştırıldığı günümüzde, yakın geçmişteki bu terör eylemlerinin de mercek altına alınması, bu teröristlere kimlerin müsamaha gösterdiğinin, bunlara nasıl kahraman muamelesi yapılabildiğinin irdelenmesi herhalde öğretici olacaktır.

Bu girişten sonra, yazının başlığına, Ermeniler nerede yanlış yapıyorlara gelelim: Birinci Dünya Savaşında Anadolu Ermenilerinin de acılar çektiği, trajediler yaşadığı Türkiyede bilinmekte, azımsanmamakta, inkâr edilmemektedir. 1915 yılında Doğu Anadoluda Ermenilerin zorunlu göçe tabi tutuldukları, bu yer değiştirme sırasında, hastalık, açlık, coğrafi ve iklim şartları ve çetelerin saldırısı sonucu yaklaşık 300.000 kişinin hayatlarını kaybettikleri genel kabul görmektedir. Bu sayı belirtilirken amaç sayısal oyunlara girmek değildir. 300.000 esasen çok büyük bir sayıdır. Her can bir kıymettir ve kaybedilen her can saygıyı ve taziye ile anılmayı hak eder.

Burada dikkat çekilmek ve yanlış yapıldığı vurgulanmak istenen, aynı dönemde, aynı coğrafyada 500.000in üstünde Türk-Müslüman sivil insanın da benzer şartlar altında hayatlarını kaybettikleri vakıasıdır. Bu insanların akıbetini görmezden gelip, sanki sadece Ermeniler mağdur olmuş söylemi benimsemek, Türkleri tek suçlu olarak göstermek, Türkiyede, Türk halkında kaçınılmaz olarak derin bir infiale neden olmaktadır. Tarihi bu şekilde tek yanlı ve intikamcı eşelemek, kaçınılmaz olarak Türk halkının kendi tarihine, şehitlerine sahip çıkmak, bu ölümlerin sorumlularını hatırlamak ve karşı bir revanşizme yönelmek yolunu açmaktadır. Hiçbir ülkenin ve halkın acısı ve ölenlerine saygısı diğerinden az değildir. Bugüne kadar sessiz kalınması Türk halkının umursamazlığından değil, tevekkül ve alicenaplığından kaynaklanmaktadır. Bunun aksini çağrıştıracak girişimler ve iddialar, olsa olsa, tarihi gerçeklerin geçmişte bırakılması değil, günümüzde de düşmanlığın ve hesaplaşmanın devamı anlamına gelmektedir.

Ermeni diasporası ve Ermenistan, sürdüre geldikleri Türkiye ve Türk halkı aleyhtarı faaliyetin kimlere çıkar sağladığını, kimlere zarar verdiğini yeniden değerlendirmek durumundadır. Günümüzde, ortak acıları paylaşmaya, taziyede bulunmaya hazır olduğunu ifade eden Türkiyenin bu gerçekçi ve insani jesti anlaşılmalı, uzattığı el tutulmalıdır. Her iki halk için de gelecekte kazan-kazan yolunu açacak ikili ve bölgesel işbirliğine yönelinmesi aklın gereği olmaktadır.

Yeni bir yılın eşiğinde, büyük beklentilerin bulunduğu, ancak bunların gerçekçi olmadığının, hatta yanlış olduğunun ortaya çıktığı 2015 yılını geride bıraktığımız ve 2016 yılına adım atmakta olduğumuz bu günlerde, bir yeni yıl temennisi, akılcı, uzlaşıcı bir anlayışın geleceğe ışık tutmasıdır.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: KILIÇ, Alev. 2026. "ERMENİSTAN VE ERMENİLER NEREDE YANLIŞ YAPIYOR  YENİ YIL İÇİN BİR TEMENNİ ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2015 / 157. Aralık 27. Erişim Kasım 08, 2026. https://www.avimbulten.org/tr/Yorum/ERMENISTAN-VE-ERMENILER-NEREDE-YANLIS-YAPIYOR-YENI-YIL-ICIN-BIR-TEMENNI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
**Tel**: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
**E-Posta**: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

*© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır*